

Extra informatie

Rooise Streken 11: Vlucht met hindernissen van een Rooise NSB'er

Geraadpleegde literatuur en bronnen

Archief heemkundige kring 'De Oude Vrijheid' Sint-Oedenrode, Midden Brabant, gebundelde jaargangen 1942, 1944 en 1945, kelder Bestuurscentrum

Leonard Rapport en Arthur Northwood, Rendezvous With Destiny, A short History of The 101st Airborne Division, Madella Minnesota 1948. In dit meer dan 800 pagina's tellende boek wordt uitvoerig de bevrijding van Sint-Oedenrode beschreven, inclusief enkele foto's en kaartjes.

Heemschild, mei 1995, Maria van Breugel, Belevnissen gedurende de oorlogsdagen 1944. Maria vertelt in haar dagboek zowel over de vlucht van de NSB'er K. als over burgemeester Tolhoek.

Heemschild, mei 1995, Gerard Boleij, Geallieerde landing en bevrijding. In dit artikel vertelt Gerard zijn herinneringen aan o.a. de vlucht van K.

<https://goo.gl/images/c8BesM> Foto vluchtende Duitse soldaat op de fiets. De foto is in Rotterdam op Dolle Dinsdag 5 september genomen. Van de Rooise per fiets vluchtende NSB'er is geen foto bekend.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Het_dagelijks_nieuws Voorpagina van het bevrijdingsnummer van Het Dagelijks Nieuws. Deze krant bracht begin september 1944 fake nieuws over de zogenaamd begonnen bevrijding van Nederland.

<https://historiek.net/dolle-dinsdag-tweede-wereldoorlog/80943/> Historiek, tekst radiopraatje Gerbrandij en korte geschiedenis van Dolle Dinsdag.

www.BHIC.nl Archief BHIC, 7635 Gemeentebestuur Sint-Oedenrode, bijlagen personeelsdossiers 1934-1970 van inventarisnummer 364. Hier zijn o.a. gegevens over M.J. Tolhoek te vinden.

https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?query=Tolhoek+Oedenrode+%26facets%5Bperiode%5D%5B%5D=1%7C20e_eeuw%7C1 Krantenartikelje in de Oost-Gelderlander van 30-05-1945. Hierin wordt melding gemaakt van het feit dat de gevluchte NSB-burgemeester Tolhoek is gearresteerd.

https://www.google.com/search?q=collectie+kemps+bhic&rlz=1C1GGRV_enNL793NL793&oq=collectie+kemps+bhic&aqs=chrome..69i57j69i61.20417j0j9&sourceid=chrome&ie=UTF-8 Archief BHIC, datering 1931-1944, collectie Kemps 1929-1944, 7767 collectie ,Sint-Oedenrode, persoonlijke correspondentie van Johannes Cornelis K. en een korte biografie.

Diversen

Het weekblad Midden Brabant verscheen niet meer vanaf 1942. Het begint weer te verschijnen na de bevrijding in 1944. Leo van Lieshout, drukker en eigenaar, heeft wel illegale blaadjes gedrukt op de persen van Midden Brabant. Enkele daarvan zitten tussen de gebundelde Midden Brabants uit 1944 en '45.

Marinus Johannes Tolhoek was een NSB'er en nam in 1942 de plaats in van Jhr. Hubert L.J.M. van Rijckevorsel van Kessel. Deze was al sinds 1915 de burgemeester van Sint-Oedenrode. Na de bevrijding in 1944 werd Van Rijckevorsel van Kessel weer burgemeester van Sint-Oedenrode, zij het 'waarnemend' burgemeester. Hij bleef dit tot zijn dood in 1946. In 1947 werd Victor J.E. Leurs burgemeester. Tolhoek was geboren in 1907 in Kattendijk. Hij vluchtte op 11 september 1944 en is na zijn gevangenneming in 1945 overgebracht naar het interneringskamp in Vught in afwachting van zijn berechting. Na de oorlog werd het voormalige concentratiekamp Vugt gebruikt als interneringskamp voor o.a. NSB'ers. Hij overleed in 1991 in Apeldoorn.

De NSB was de Nationaal Socialistische Beweging. Dit was de Nederlandse tegenhanger van de Duitse NSDAP, de partij van Hitler. De NSB was bijzonder nationalistisch, fascistisch en fel antidemocratisch. Ze heeft bestaan van 1931 tot 1945 en de leider was Anton Mussert. De NSB collaboreerde tijdens de Tweede Wereldoorlog met de Duitsers. De NSB werd voor de oorlog in Nederland fel bestreden. Niet alleen door de democratische politieke partijen maar ook bijvoorbeeld door de katholieke kerk. Zij verbood katholieken zelfs het lidmaatschap van de NSB. In de oorlog verbond zij aan het lidmaatschap zelfs excommunicatie.

De WA was de in zwarte uniformen gestoken ordedienst en knokploeg van de NSB. Zij werd in 1932 opgericht en in 1935 door de Nederlandse regering verboden. In 1940 werd zij heropgericht. Zij richtte haar agressie in de oorlog niet alleen op hun politieke tegenstanders maar ook op de joden. De WA leek veel op de Duitse SA (Sturmabteilung), de door Hitler opgerichte paramilitaire organisatie.

K. is in Sint-Oedenrode geboren in 1878. Hij had in eerste instantie een zaak in Veghel en was importeur van en grossier in granen. Ook handelde hij in koloniale waren. In 1913 vertrok hij naar Brussel stichtte daar een firma. Na zijn gevangenschap kwam hij in 1919 weer in Rooi wonen in een huis aan de Markt, toen Marktplein 431a. In 1921 verhuisde hij naar het Duitse Hersel bij Bonn en in 1925 weer naar Brussel. Tijdens de zomermaanden verbleef hij met zijn gezin van vier kinderen (een zoon en drie dochters) enkele maanden in Sint-Oedenrode. In 1933 scheidde hij van tafel en bed van zijn vrouw Paula Standaert en in datzelfde jaar werd hij België uitgewezen en ging hij weer in Rooi wonen. Paula bleef in Brussel. In 1941 schreef Deken van Erp hem en zijn zoon een brief vanwege zijn NSB-lidmaatschap. Indien hij dit niet opgaf zouden zij geëxcommuniceerd worden. Deze brief hebben zij in het NSB-blad 'Ons Vaderland' gepubliceerd om het handelen van deken van Erp c.q. de katholieke kerk aan de kaak te stellen. Kerk en staat moesten volgens de NSB en dus ook volgens hen strikt gescheiden zijn.

Op 9 mei 1945 publiceert 'Het Dagelijks Nieuws' nog eens een bevrijdingsnummer. Maar nu is het geen fake nieuws. Het Wilhelmus staat pontificaal op de voorpagina. Ook God wordt bedankt...

Burgemeester opgepikt.

Een aardig verhaal is dat van den N.S.B.burgemeester van Wehl en St. Oedenrode in Brabant, die Zaterdag hier rondzwierf in de hoop ergens te kunnen onderduiken. Hij werd opgemerkt door een streekgenooot, die hem in Buitenkerk staande hield. De man ontkende zijn indentiteit, maar werd meegenomen naar de hoeve Buitenkerk en daar opgesloten in een paardenstal met 2 boerenjongens ervoor op wacht, uitgerust met een knots en een kapotte sabel. Toen de man erg tekeer ging werd de N.B.S. gewaarschuwd, die hem met een inmiddels boven water gekomen auto-tje ging ophalen om hem vervolgens onder de oogen van de Duitschers heen in de Overtocht-cel te stoppen. De kerel als een boom werd zoo mak als een lammetje en informeerde deemoedig of hij toch wel voor een rechtbank zou komen, anders moesten ze hem maar meteen doodschieten. Dat was het begin, Maandag echter kwamen de wapens voor den dag en sindsdien vullen de N.B.S'ers de straten. In de voorgaande nachten was echter wel wachtgelopen, maar ongewapend en verdekt om de Duitschers niet te tarten. Eerste zorg was n.l. zoo veel mogelijk SS'ers op te vangen. Er liepen er heelwat in de val, hier en elders.

In 'Kroniek van de week' 12-05-1945: Verslag van de arrestatie van de Rooise NSB-burgemeester Tolhoek